

Broedvogels van Boswachterij Sleenerzand in 2013

Willem van Manen

Sovon-rapport 2013/60
Projectcode-SBB: 3672

Broedvogels van Boswachterij Sleenerzand in 2013

Willem van Manen

Sovon-rapport 2013/60
Dit rapport is samengesteld
in opdracht van
Staatsbosbeheer
Projectcode-SBB: 3672

Colofon

© Sovon Vogelonderzoek Nederland 2013

Dit rapport is samengesteld in opdracht van Staatsbosbeheer Regio Noord
Projectcode-SBB:3672

Illustratie omslag: Willem van Manen en Koos Dansen (Appelvink)

Wijze van citeren: van Manen W. 2013. Broedvogels van Boswachterij Sleenerzand in 2013.
Sovon-rapport 2013/60. Sovon Vogelonderzoek Nederland, Nijmegen

Inhoud

Samenvatting	4
1. Inleiding	5
2. Gebiedsbeschrijving	7
3. Werkwijze en omstandigheden in 2013	11
3.1. Veldwerk	11
3.2. Interpretatie	11
3.3. Weersomstandigheden	11
3.4. Overige omstandigheden	12
3.5. Foutenmarges	12
4. Resultaten	13
4.1. Soorten en aantallen	13
4.2. Vergelijking met voorgaande jaren	13
4.3. Soortbesprekingen	15
5. Evaluatie	19
Literatuur	20
Bijlagen	
Bijlage 1. Interpretatiecriteria	
Bijlage 2. Verspreidingskaarten	
Bijlage 3. Vastgestelde aantallen in 1984 (De Roder & Bijlsma 1984), 2001 (Ottens 2001) en 2013	
Bijlage 4. Landelijke broedvogeltrends	

Samenvatting

In het voorjaar van 2013 werd Boswachterij Sleenerzand (460 ha) in het oosten van Provincie Drenthe gekarteerd op broedvogels. Er werden vijf bezoeken gebracht en een totaal van 6,1 minuten per hectare besteed aan veldwerk. Er zijn 54 vogelsoorten aangetroffen, waarvan vijf op de Rode Lijst staan van bedreigde en kwetsbare soorten (Van Beusekom *et al.* 2005). Vergeleken met eerdere karteringen zijn watervogels en soorten van vochtige heide in aantal afgenomen of verdwenen, roofvogels zijn in aantal afgenomen. Veel soorten van struweel en jong bos

zijn in aantal afgenomen of verdwenen, maar enkele soorten als Zwartkop, Matkop en Goudvink lijken te profiteren van natuurlijke verjonging van het bos. Soorten van ouder bos zijn stabiel of in aantal toegenomen. Boswachterij Sleenerzand als onderdeel van de naaldbossen op het Drents Plateau, heeft landelijk betekenis voor soorten van naaldbossen als Matkop, Sijs en Kruisbek en soorten van grote bosgebieden als Wespendif en Zwarte Specht. Lokaal is het gebied van belang voor alle bos- en heidesoorten.

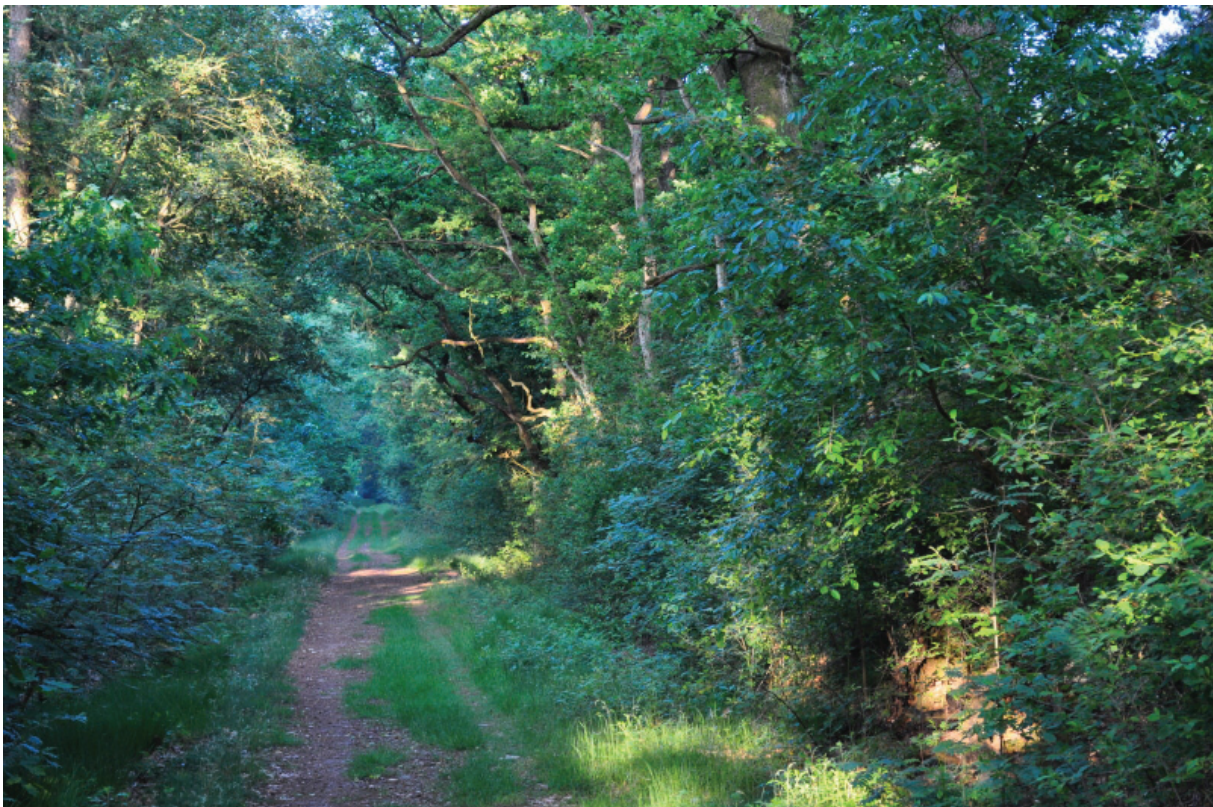

Jeneverbes en vliegdennen in proefvlak 4. De bochtige smele en stekelvaren zijn voortekenen van verdere verbossing van dergelijke, aanvankelijk meer heideachtige, habitats (14 juni 2013, Willem van Manen).

1. Inleiding

Voor de evaluatie van het beheer in natuurgebieden laat Staatsbosbeheer jaarlijks een deel van haar gebieden inventariseren. Vooruitlopend op de subsidieverstrekking door de provincie (SNL) is deze kartering qua soorten en methode al afgestemd op de subsidievoorwaarden. In het voorjaar van 2013 is Boswachterij Sleenerzand geïnventariseerd op broedvogels. Sovon Vogelonderzoek Nederland

voerde de inventarisatie uit als onderdeel van het consortium De Vlinderstichting, Sovon & EIS voor Staatsbosbeheer Nederland. Het veldwerk werd gedaan door Willem van Manen. Contactpersoon bij Staatsbosbeheer was Hans Boll. Voor hulp in het veld en/of bij totstandkoming van dit rapport danken wij Bert Versluys.

In deelgebied 1 lopen ZW-NO lange houtwallen parallel door de boswachterij. Met name Spreeuw en Groene specht gebruikten de wallen als broedplaats (15 juni 2013, Willem van Manen).

2. Gebiedsbeschrijving

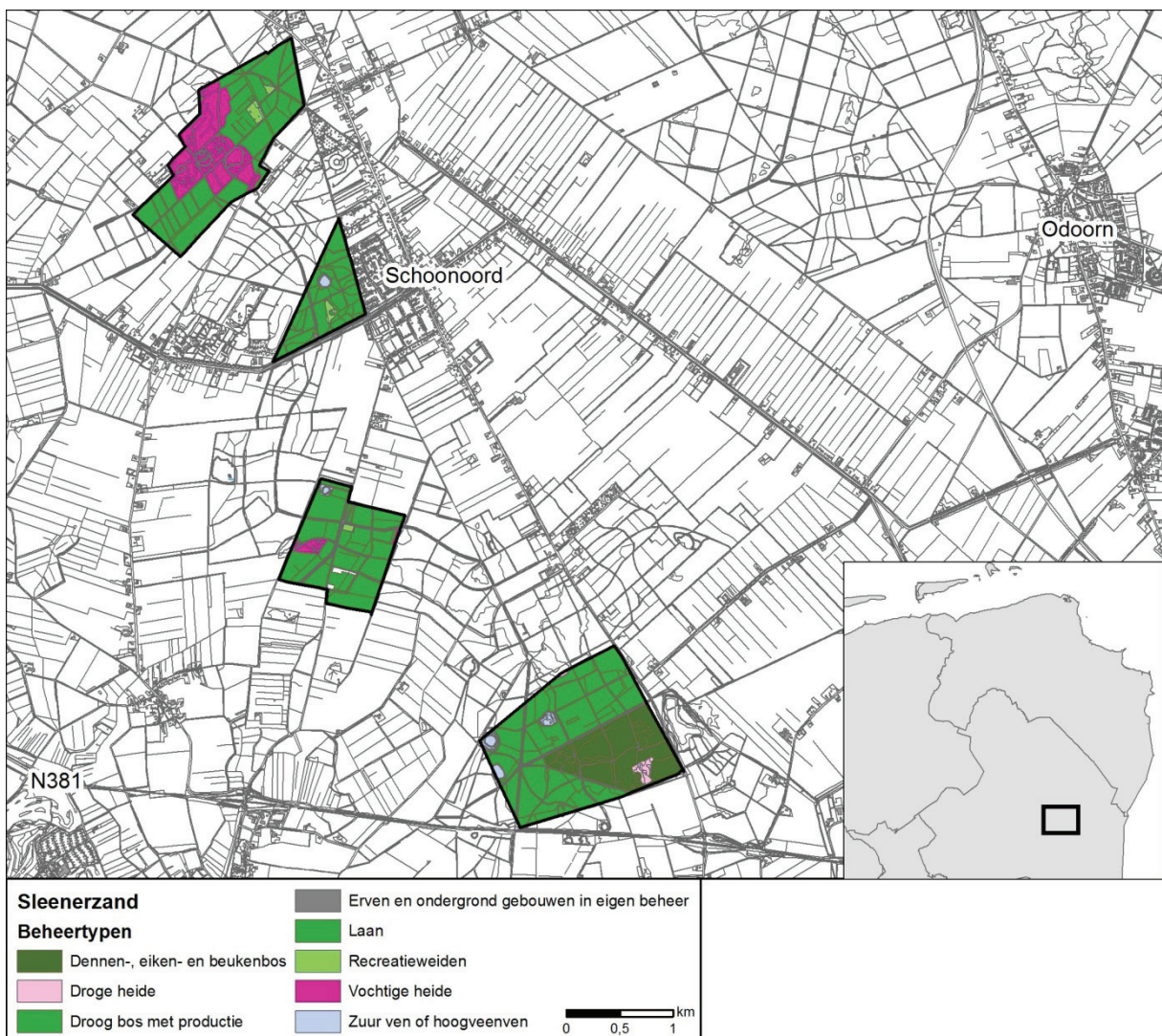
Boswachterij Sleenerzand ligt in oostelijk Midden-Drenthe (Figuur 1). Het bos is voornamelijk in de jaren dertig en veertig van de vorige eeuw aangeplant op heide nadat schapenteelt vanwege de uitvinding van kunstmest in het slop was geraakt. Schapen werden namelijk vooral gehouden om de akkers te kunnen bemesten, wol was een bijproduct. Deze bossen bestonden voornamelijk uit lariks, fijnspar en douglas, maar in tegenstelling tot de meeste andere Drentse boswachterijen, is in Boswachterij Sleenerzand tamelijk veel loofhout bijgemengd. De oudste percelen hebben inmiddels een hoogte van meer dan 30 m en door de dunningen is er ruimte gekomen voor verjonging. De meeste jonge opslag bestaat uit lariks en fijnspar, hier en daar uit douglas. Ook is hier en daar lijsterbes opgeslagen, met name in de larikspercelen. Bij veel licht op de bodem is een

kruidlaag aanwezig van pijpestrootje of bochtige smele, bij weinig licht staat er soms veel stekelvaren of ontbreekt een kruidlaag.

Een kleiner deel van het bos is aangeplant ter vastlegging van stuifzand. Dit bos is van eerdere datum, zo rond 1900 en bestaat voornamelijk uit grove den en zomereik. In deze bossen komen ook jeneverbesstruwelen voor. Ook deze bossen verjongen zich, voornamelijk met grove den en eik, maar ook met lariks. Er is veelal een struiklaag aanwezig van lijsterbes, vuilboom, Amerikaanse vogelkers en/of krent. Op de bodem groeit hier en daar bochtige smele, soms pijpestrootje of struikhei.

Verspreid door de boswachterij liggen vennen en heideveldjes.

In de boswachterij zijn vier proefvlakken gekarteerd met een gezamenlijke oppervlakte van 460 ha,

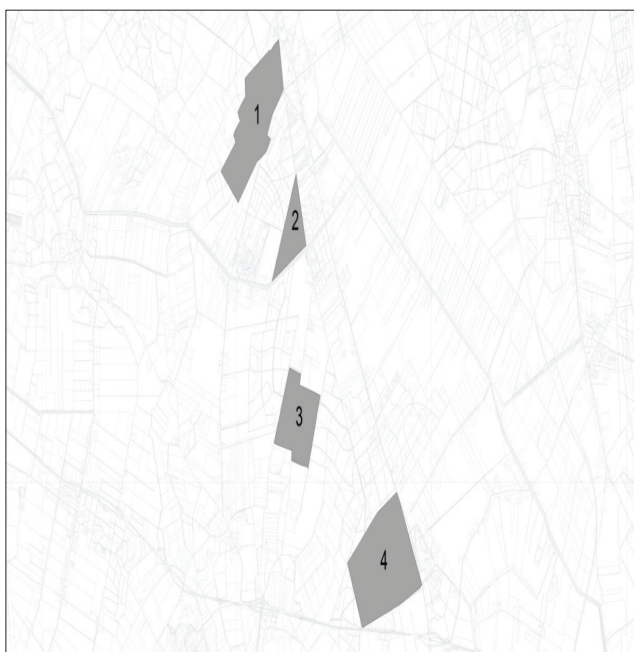
Figuur 1. Bodemgebruik in het onderzoeksgebied en ligging (inzet).

Links perceel met Japanse lariks en beuk, met hier en daar een pol stekelvaren, rechts hooglanders bezig met tegengaan van opslag op voormalige kapvlakte, beide in deelgebied 1 (15 juni 2013, Willem van Manen).

Tabel 1. Beheerstypes in het onderzoeksgebied.

Beheertype	Omschrijving	Opp. (ha)
L01.07	Laan	0,3
N06.04	Vochtige heide	51,1
N06.06	Zuur ven of hoogveenven	6,5
N07.01	Droge heide	3,2
N15.02	Dennen-, eiken- en beukenbos	58,6
N16.01	Droog bos met productie	333,2
N99.01	Erven en ondergrond gebouwen in eigen beheer	0,2
N99.04	Recreatieweiden	4,7
Overig		2,3
Totaal		460,0

Figuur 2. Nummering van deelgebieden. De oppervlaktes bedragen: 1-142,2 ha, 2-44,9 ha, 3-86,8 ha en 4-185,8 ha.

weergegeven in Figuur 2. Proefvlak 1 bestaat voor een aanzienlijk deel uit heide en recent gekapt bos met enkele vennen. De open delen worden begraaasd door hooglanders, waardoor oevervegetaties van de vennen op veel plekken zijn verdwenen door begrazing en vertrapping. Het bos bestaat uit veelal sterk gemengde vakken met douglas, lariks, grove den, beuk en zomereik als belangrijkste boomsoorten. In het proefvlak ligt een natuurkampeerterrein. Proefvlak 2 ligt tegen de bebouwing van Schoonoord, waardoor er veel wordt gewandeld en een dicht padennet aanwezig is. Een aanzienlijk deel van het bos is rond 1900 aangelegd op stuifduinen, maar de ondergrond is lemig en rijker dan het geval is bij het dennenbos in deelgebied 4. In het gebied ligt een ijsbaan (in de zomer vochtig grasland) en een door hoogveenvorming verland ven. Deelgebied 3 is nagenoeg geheel bedekt met bos van voornamelijk lariks en fijnspar. De keuze voor fijnspar in dit deelgebied duidt op een vochtiger ondergrond, iets wat ook kan worden afgelezen aan de vele

sloten en greppels die dit deelgebied doorkruisen en door de bodembedekking met pijpestrootje. In het deelgebied ligt een klein heideveld met enkele jeneverbessen. Een verrijkt vennetje met pitrusoevers ligt deels binnen de gebiedsgrenzen.

Deelgebied 4 is droger dan de andere deelgebieden. Voor een deel bevat het stuifzandbebossing met

grove den, eik en jeneverbesstruweel, het andere deel in het noorden en oosten is productiebos met douglas als meest voorkomende boomsoort (al is er veel menging met andere boomsoorten). In dit deelgebied werden een groot deel van het voorjaar dunningen uitgevoerd.

Ijsbaan (links) en gemengd bos van zomereik en grove den, ooit respectievelijk een uitgestoven laagte en opgewaaid stuifzand, moeten dit zeer arme gronden zijn geweest. In 2013 kende deelgebied 2 de hoogste vogeldichtheden (15 juni 2013, Willem van Manen).

Opengekte plek in gemengd naaldbos in deelgebied 4 (14 juni, Willem van Manen).

3. Werkwijze en omstandigheden in 2013

Bij het verzamelen van broedvogelgegevens in terreinen van Staatsbosbeheer zijn de volgende aspecten van belang:

- verspreiding en aantal territoria van de broedvogelsoorten
- aantalsontwikkeling van de broedvogelsoorten
- relatie tussen het beheer en broedvogels

3.1. Veldwerk

In grote lijnen is de uitgebreide territoriumkartering toegepast, zoals beschreven in Van Dijk & Boele 2011. Bij de kartering lag de nadruk op de soorten van de SNL-lijst, plus aanvullende soorten van BMP-B. Op verzoek van de opdrachtgever zijn daarnaast alle overige broedvogels genoteerd. Nachtrondes zijn niet uitgevoerd.

Er werden vijf integrale inventarisatieronden uitgevoerd in de periode april-juni (Tabel 2). In totaal is 47 uur besteed aan veldwerk, wat neerkomt op 6,1 minuten per hectare. De meeste veldbezoeken begonnen rond zonsopgang en duurden tot het begin van de middag. De af te leggen route (fietsend of te voet) werd aangepast aan de terreingesteldheid, de tijd van de dag en de weersomstandigheden. Territoria werden voornamelijk vastgesteld aan de hand van zingende of baltsende vogels. In geval van zeldzame soorten en soorten met een grote, overlappende territoria of leefgebieden, werd geprobeerd een zo hoog mogelijke (nestindicatieve) broedcode te verzamelen en de nestplaats zo nauwkeurig mogelijk te lokaliseren. Dit om te voorkomen dat niet-broedvogels

Tabel 2. Tijdsinvestering in 2013.

Datum	Begin	Eind
9-apr	10:05	15:30
10-apr	6:45	12:00
22-apr	5:20	9:45
22-apr	13:20	15:30
23-apr	5:50	8:30
7-mei	8:50	14:30
8-mei	5:15	9:45
24-mei	5:15	8:40
26-mei	5:15	8:40
14-jun	8:50	11:45
15-jun	5:00	12:10

werden meegeteld en om over- of ondertelling van moeilijk karteerbare soorten te voorkomen. Tijdens de inventarisatie lag de focus op het verzamelen van uitsluitende waarnemingen, d.w.z. waarnemingen van tegelijkertijd zingende of baltsende individuen.

3.2. Interpretatie

In het veld werden de waarnemingen, voorzien van broedcode, ingetekend op veldkaarten. Later werden deze gedigitaliseerd en ingevoerd in het autoclusterprogramma van Sovon. Clustering van waarnemingen tot territoria gebeurde op basis van de criteria zoals beschreven in van Dijk & Boele (2011), maar met een lichte aanpassing vanwege het geringe aantal bezoeken (5 i.p.v. 8). Exacte clustercriteria zijn terug te vinden in bijlage 1. Nestvondsten of nestindicatieve waarnemingen telden in alle gevallen mee. De stippen op de verspreidingskaarten zijn de locaties van waarnemingen met de hoogste broedcode of anders de laatste meetellende waarneming binnen de geïnterpreteerde territoria.

3.3. Weersomstandigheden

Het weer is van invloed op de activiteit van vogels en daardoor op de doelmatigheid van het inventariseren. Harde wind, neerslag en lage temperaturen zijn belemmerende factoren. Veel territoriale activiteit neemt later op de dag ook af bij hoge temperaturen. Daarom wordt hier een korte beschrijving van het weer in het broedseizoen van 2013 gegeven aan de hand van de maandoverzichten van het KNMI. In tabel 3 zijn enkele variabelen samengevat.

Het jaar 2013 kende de koudste lente in ruim 40 jaar. Het broedseizoen startte dan ook uitzonderlijk laat. Op 13 maart kwam het op veel plaatsen in ons land nog tot strenge vorst (minimumtemperatuur tussen -10,0 en -15,0 °C). De lente diende zich pas aan rond het midden van april. Op de 14e werd in De Bilt voor het eerst na de winter de grens van 20,0 °C bereikt ('warme dag'). Ook mei was een koele maand. Met gemiddeld over het land 129 mm neerslag tegen 172 mm normaal, was de lente droog. Maart en april waren droge maanden, mei was vrij nat. De maand juni was vrij koel en behoorlijk wisselvallig (bron: KNMI).

Tabel 3. Enkele weersvariabelen (gemiddelde temperatuur, dagelijks aantal zonuren en duur neerslag) in de periode maart-juni, op basis van gegevens van het KNMI, station De Bilt. Ref staat voor (langjarig gemiddelde 1981-2012).

Maand	Temperatuur		Zonuren		Duur neerslag	
	2013	Ref	2013	Ref	2013	Ref
Maart	2,5	6,2	4,0	4,1	1,7	2,0
April	8,1	9,3	6,1	5,8	1,0	1,4
Mei	11,5	13,2	5,4	6,7	2,3	1,5
Juni	15,3	15,7	5,9	6,5	1,3	1,5

3.4. Overige omstandigheden

De winter van 2013 was volgens de maatstaven van het KNMI vrij koud. Voor de meeste boomsoorten (zomereik, beuk en alle naaldbomen) was 2012 geen mastjaar. Veld- en Bosmuizen waren vrijwel overal schaars. De lente liet lang op zich wachten en vanwege het koude en schrale weer kwam de groei van vegetatie en bladzetting bij bomen in 2013 laat op gang. Waarschijnlijk hierdoor begonnen veel standvogels en korte-afstandstrekkingers laat met eileg. Insecten bleven in de loop van het voorjaar en gedurende de zomer schaars (gemeten naar de geringe overlast door steekmuggen, weinig insectenresten op voorruit van auto en nagenoeg ontbreken van zichtbare vraat door spanrupsen in eiken).

3.5. Foutenmarges

We hadden de indruk dat het koude en droge weer op veel ochtenden een drukkende invloed had op de zangactiviteit van de broedvogels. Het is daardoor mogelijk dat van sommige soorten de aantallen zijn onderschat.

De gehanteerde bezoekfrequentie is afgestemd op het karteren van een selectie van minder algemene soorten. Doordat niet het hele onderzoeksgebied gedurende iedere ronde tussen een uur voor- en twee uur na zonsopgang werd geteld en slechts vijf in plaats van acht bezoeken zijn gebracht, zullen vooral territoria van algemene soorten met een exclusieve ochtendzangpiek (Merel, Zanglijster) zijn gemist. Ook soorten die lokaal een zeer hoge dichtheid kunnen bereiken, zullen waarschijnlijk zijn onderschat. De aantallen en verspreiding van nachtvogels is niet conform de werkelijkheid vanwege het ontbreken van gerichte nacht- en schemerbezoeken.

4. Resultaten

4.1. Soorten en aantallen

In totaal werden 1804 territoria van 54 verschillende soorten broedvogels vastgesteld in het onderzoeksgebied (Tabel 4). In totaal werden 5 Rode Lijst-soorten (Van Beusekom et al. 2005) vastgesteld. Dichtheden staan in Tabel 5. Per deelgebied is sprake van grote verschillen in soortenspectrum en dichtheid aan broedvogels, waarbij in deelgebied 2 veruit de

hoogste dichtheid wordt bereikt en in deelgebied 1 de meeste soorten zijn vastgesteld.

4.2. Vergelijking met voorgaande jaren

In 1984 werd in Boswachterij Sleenerzand een kartering uitgevoerd door de Provincie Drenthe (de Roder & Bijlsma 1984). De gehanteerde werkwijze was in

Tabel 4. Aantallen en dichtheden van broedvogels per deelgebied (figuur 2) in Boswachterij Sleenerzand in 2013. De Rode lijststatus (Van Beusekom et al. 2005) is opgenomen in de kolom RL (KW=Kwetsbaar, GE=Gevoelig).

Deelgebied	1	2	3	4	Tot	RL	SNL	Deelgebied	1	2	3	4	Tot	RL	SNL
Opp. (ha)	142	45	87	186	460			Opp. (ha)	142	45	87	186	460		
Dodaars	-	4	1	-	5		x	Fluiter	-	-	1	-	1		x
Grauwe Gans	-	-	-	2	2		x	Tjiftjaf	19	26	15	7	67		
Nijlgans	-	-	-	1	1			Fitis	8	27	17	7	59		
Wilde Eend	-	6	3	2	11			Goudhaan	19	32	12	14	77		
Havik	-	-	-	1	1			Vuurgoudhaan	2	3	-	1	6		x
Sperwer	-	1	-	1	2			Gr Vliegenvanger	3	1	-	4	8	GE	x
Buizerd	-	2	1	-	3			B Vliegenvanger	5	3	3	6	17		
Kleine Plevier	-	-	2	-	2		x	Staatmees	2	5	2	2	11		
Houtduif	10	9	5	2	26			Matkop	3	14	6	5	28	GE	x
Zomertortel	-	1	-	1	2	KW		Kuifmees	2	9	5	5	21		
Koekoek	-	-	1	-	1	KW		Zwarte Mees	17	32	12	19	80		
Groene Specht	1	-	1	-	2	KW	x	Pimpelmees	9	4	6	4	23		
Zwarte Specht	1	1	-	-	2		x	Koolmees	15	15	10	10	50		
Gr Bonte Specht	10	14	9	8	41		x	Boomklever	8	3	2	1	14		x
Kl Bonte Specht	2	-	-	-	2		x	Boomkruiper	11	14	11	7	43		x
Boomleeuwerik	-	-	1	-	1		x	Wielewaal	-	-	1	-	1	KW	x
Boompieper	4	16	17	8	45		x	Gaai	9	11	6	4	30		
Graspieper	-	-	2	-	2	GE	x	Zwarte Kraai	1	-	-	1	2		
Witte Kwikstaart	-	-	1	-	1			Vink	42	73	41	54	210		
Winterkoning	15	23	11	13	62			Groenling	-	2	-	-	2		x
Heggenmus	2	7	1	2	12			Putter	2	3	2	1	8		x
Roodborst	26	33	24	16	99			Sijs	1	2	-	2	5		x
Gekr Roodstaart	2	-	2	3	7		x	Kneu	-	1	2	-	3	GE	x
Roodborsttapuit	1	-	6	1	8		x	Kruisbek	2	4	-	2	8		
Merel	13	11	12	6	42			Goudvink	4	8	1	3	16		
Zanglijster	6	14	9	2	31		x	Appelvink	12	7	6	7	32		x
Grote Lijster	-	-	1	-	1			Geelgors	-	2	1	-	3		x
Bosrietzanger	-	5	-	-	5		x	Rietgors	-	1	4	-	5		
Grasmus	1	16	9	1	27		x								
Tuinfluiter	-	2	1	-	3			Soorten	37	43	45	40	59		
Zwartkop	27	26	13	10	76			Territoria	317	493	299	246	1355		

Tabel 5. Dichtheden (N/ 100 ha) van broedvogels in de proefvlakken van Boswachterij Sleenerzand in 2013

Soort	1	2	3	4	Totaal	Soort	1	2	3	4	Totaal
Dodaars	-	-	-	0,5	0,2	Fitis	16,9	13,4	15,0	15,1	15,4
Wilde Eend	4,2	-	-	0,5	1,5	Goudhaan	7,7	29,0	12,7	14,5	13,5
Havik	0,7	-	-	-	0,2	Vuurgoudhaan	1,4	-	2,3	2,2	1,7
Sperwer	0,7	2,2	-	-	0,4	Gr Vliegenvanger	2,8	-	3,5	2,2	2,4
Buizerd	0,7	-	-	-	0,2	B Vliegenvanger	4,9	11,1	6,9	8,1	7,2
Waterhoen	-	-	-	0,5	0,2	Staartmees	2,8	4,5	2,3	6,5	4,4
Houtsnip	-	-	1,2	-	0,2	Matkop	7,7	11,1	8,1	8,1	8,3
Holenduif	0,7	-	-	1,6	0,9	Kuifmees	3,5	8,9	5,8	7,5	6,1
Houtduif	12,7	31,2	10,4	10,2	13,1	Zwarte Mees	11,3	26,8	11,5	20,5	16,5
Turkse Tortel	-	4,5	-	-	0,4	Pimpelmees	16,2	84,7	11,5	10,8	19,8
Groene Specht	0,7	-	-	-	0,2	Koolmees	28,8	73,6	17,3	17,2	26,3
Zwarte Specht	-	-	1,2	0,5	0,4	Boomklever	10,6	22,3	5,8	8,1	9,8
Gr Bonte Specht	10,6	20,1	12,7	11,3	12,2	Boomkruiper	9,8	17,8	12,7	12,4	12,2
Kl Bonte Specht	0,7	-	-	0,5	0,4	Wielewaal	0,7	-	-	-	0,2
Boomleeuwerik	2,1	-	-	-	0,7	Gaai	5,6	13,4	4,6	5,4	6,1
Boompieper	9,1	4,5	8,1	5,9	7,2	Spreeuw	6,3	6,7	1,2	-	2,8
Witte Kwikstaart	0,7	-	-	0,5	0,4	Vink	43,6	78,0	46,1	54,4	51,8
Winterkoning	20,4	44,6	18,4	15,1	20,2	Groenling	0,7	11,1	2,3	1,6	2,4
Heggenmus	1,4	2,2	4,6	1,1	2,0	Putter	-	-	2,3	-	0,4
Roodborst	28,1	53,5	27,6	26,4	29,8	Sijs	0,7	-	-	0,5	0,4
Gekr Roodstaart	4,9	-	2,3	2,2	2,8	Kneu	-	-	1,2	-	0,2
Merel	22,5	69,1	15,0	10,8	20,9	Barmsijs	-	-	-	0,5	0,2
Zanglijster	10,6	13,4	21,9	5,4	10,9	Kruisbek	-	-	1,2	1,6	0,9
Grote Lijster	3,5	-	2,3	0,5	1,7	Goudvink	4,2	6,7	3,5	3,8	4,1
Grasmus	0,7	-	1,2	-	0,4	Appelvink	7,7	22,3	3,5	7,0	8,1
Zwartkop	18,3	33,4	17,3	21,0	20,7	Geelgors	5,6	-	2,3	-	2,2
Tjiftjaf	16,9	35,7	21,9	17,8	20,0	Rietgors	1,4	-	-	0,5	0,7

hoofdlijnen overeenkomstig, maar er werd minder tijd geïnvesteerd en niet alle soorten werden gekarteerd. In 2001 werd Boswachterij Sleenerzand gekarteerd in opdracht van Staatsbosbeheer (Ottens 2001). Vastgestelde aantallen in 1984, 2001 en 2013 staan in Bijlage 3. Van soorten die in tenminste twee jaren zijn geteld, staan de aantallen vermeld in Tabel 6.

Havik, Buizerd en Sperwer zijn over de periode 1984-2013 flink in aantal afgenomen. Dit kan zijn versterkt doordat 2013 voor Buizerds een mager jaar was, maar het op veel plaatsen ontbreken van oude horsten geeft aan dat sprake is van een structurele afname. Dat in 2013 geen Wespndieven zijn vastgesteld, kan berusten op toeval (kan buiten proefvlakken hebben gebroed), maar heeft er mogelijk mee te maken dat geen speciale bezoeken voor de soort zijn ingelast.

Watervogels namen af, maar dit is gebaseerd op de

aantallen in enkele vennetjes. Soorten van vochtige heide verdwenen of namen af (Watersnip, Paapje, Graspieper, Rietgors), terwijl soorten van droge heide toenamen, daar waar open terrein in stand bleef (proefvlak 1, maar verdwenen uit proefvlak 4 door dichtgroei).

Soorten van bosranden en open plekken, vaak met schaars begroeide plekken of korte vegetaties (Groene Specht, Grote Lijster), namen meest af. Bij de Gekraagde Roodstaart is dit niet zichtbaar omdat gegevens van 1984 ontbreken.

Struweelvogels laten vooral een afname zien van 1984 op 2001, maar in veel gevallen bleven aantallen daarna stabiel. De Zomertortel verdween, na in 2001 al sterk te zijn afgenomen. Buiten de proefvlakgrenzen werd overigens wel een territorium vastgesteld. De Matkop, die houdt van jong bos, bleef stabiel ten

opzichte van 2001, net als de Goudvink. Beide soorten profiteren waarschijnlijk van dichte opslag van jong naaldbos in de oudere percelen. De Zwartkop nam in aantal toe, maar vergelijkingsmateriaal voor 1984 ontbreekt.

In 2001 en 2013 zijn beduidend minder Kruisbekken en Fluiters vastgesteld dan in 1984. Dit heeft voor beide soorten vooral te maken met een jaareffect, want beide soorten laten jaarlijks grote fluctuaties zien, die niet zijn terug te voeren op veranderingen in het terrein. Overige soorten van opgaand bos namen in het algemeen toe of bleven gelijk (Grote Bonte Specht, Boomklever, Boomkruiper, vliegenvangers, Appelvink). Specifieke naaldhoutsoorten als Vuurgoudhaan en Sijs vertoonden stabiele aantallen.

De meeste vastgestelde trends zijn goed te herleiden op veranderingen in het terrein. Waar dat niet het geval is (roofvogels) komt de trend overeen met de landelijke trend (Bijlage 4) of regionale trend.

4.3. Soortbesprekingen

GRAUWE GANS, N=0

Pas in april werden Grauwe Ganzen waargenomen op vennen in deelgebied 1 en 4. Volgens de criteria tellen deze waarnemingen niet mee als broedgeval.

WESPENDEIEF, N=0

Er werden geen Wespendifieven waargenomen in 2013, maar dat komt waarschijnlijk omdat er geen

Tabel 6. Aantallen territoria van broedvogels in de proefvlakken in Boswachterij Sleenerzand. Aantallen per proefvlak staan in Bijlage 3.

Soort	1984	2001	2013	Soort	1984	2001	2013
Dodaars	0	3	1	Gekraagde Roodstaart	ng	12	13
Wintertaling	1	2	0	Paapje	1	0	0
Wespendief	1	1	0	Kramsvogel	1	0	0
Havik	5	1	1	Zanglijster	ng	54	50
Sperwer	4	2	2	Grote Lijster	26	11	8
Buizerd	7	7	1	Braamsluiper	12	4	0
Torenvalk	2	0	0	Grasmus	12	4	2
Boomvalk	1	0	0	Zwartkop	ng	59	95
Waterhoen	2	0	1	Fluiter	5	0	0
Houtsnip	0	6	1	Vuurgoudhaan	7	9	8
Holenduif	15	5	4	Grauwe Vliegenvanger	17	8	11
Zomertortel	16	4	0	Bonte Vliegenvanger	ng	12	33
Koekoek	6	2	0	Staartmees	ng	18	20
Bosuif	1	0	0	Glanskop	4	1	0
Ransuil	6	1	0	Matkop	ng	32	38
Kuifeend	0	1	0	Kuifmees	41	ng	28
Kwartel	0	1	0	Boomklever	0	12	45
Watersnip	0	1	0	Boomkruiper	60	45	56
Nachtzwaluw	0	1	ng	Wielewaal	1	0	1
Spotvogel	0	1	0	Groenling	ng	5	11
Braamsluiper	0	1	0	Putter	0	0	2
Groene Specht	2	2	1	Sijs	0	1	2
Zwarte Specht	6	3	2	Kneu	ng	0	1
Grote Bonte Specht	33	52	56	Barmsijs	2	0	1
Kleine Bonte Specht	3	5	2	Kruisbek	21	3	4
Boomleeuwerik	4	2	3	Goudvink	59	16	19
Boompieper	68	35	33	Appelvink	4	23	37
Graspieper	2	3	0	Geelgors	2	2	10
Heggenmus	ng	14	9	Rietgors	4	6	3

speciale ronde in juli is gebracht. In voorgaande jaren werden tenminste nesten met jongen aangetroffen in proefvlakken 1 en 3 (eigen waarn., Ottens 2003). In proefvlak 3 werden wel de resten van een vermoedelijk door Havik geslagen jong uit 2012 aangetroffen. Dit jong was gezien de vrijwel volgroeide slagpennen al vliegvlug toen hij werd geslagen, waardoor niet zeker is of er in 2012 in proefvlak 3 is gebroed.

HAVIK, N=1

Haviken werden alleen waargenomen in Deelgebied 1. Aanvankelijk werden ze gehoord ten westen van het proefvlak, maar tijdens de laatste ronde ook binnen het proefvlak, in een perceel met twee nesten in lariksen. Vermoedelijk is niet binnen de proefvlakgrenzen gebroed.

SPERWER, N=2

Alle geschikte percelen werden minimaal eenmaal doorzocht op sporen van Sperwers. Twee nesten werden gevonden in dichte percelen douglas en net buiten de grenzen van proefvlak 4, eveneens in douglas. Alle drie de nesten bevatten tijdens de laatste controle in juni jongen, maar omdat geen nacontroles zijn uitgevoerd, is allerminst zeker of er jongen zijn uitgevlogen. Sperwernesten worden in Drentse boswachterijen in de jongenfase zeer frequent gepreëdeerd door Haviken.

BUIZERD, N=1

Alle percelen werden op zijn minst eenmaal doorgelopen op zoek naar oude horsten en andere sporen van roofvogels. Er werden opmerkelijk weinig oude nesten gevonden en de meeste van deze nesten waren zwaar in verval. Met uitzondering van proefvlak 2 werden overal wel buizerds waargenomen, maar

Links: Het hagelwitte dons van jonge Sperwers is niet bepaald een aanpassing om predatie door Haviken te voorkomen. In Drentse boswachterijen worden de laatste decennia vrijwel alle sperwernesten in de loop van de jongenfase leeggeroofd door Haviken (Boswachterij Sleenerzand, deelgebied 1, 15 juni 2013). Rechts: Sperwers zijn het best op te sporen door in geschikte percelen naar beneden te kijken in plaats van naar boven. Op deze plukplaats in deelgebied 2 lagen: Boomklever juv (1), Witte Kwikstaart juv (2), Zanglijster juv (1), Huismus juv (1), Koolmees juv (4), Pimpelmees juv (2), Vink adult (1) en Roodborst juv (1), (15 juni 2013, Willem van Manen).

Eenmaal in het centrum van een afbeelding, is een Houtnip best een opvallend, maar toch weer nauwelijks herkenbaar als levend wezen (Deelgebied 3, 15 juni 2013).

zonder uitzondering stil en niet territoriumindicatief. Alleen in deelgebied 1 zat een bezet nest in een lariks. Hierop waren in juni grote jongen aanwezig.

HOUTSNIP, N=1

Er zijn geen speciale rondes in de schemer gelopen, dus het gevonden aantal is een onderschatting. Het territorium is opgevoerd aan de hand van een opgejaagde vogel in een oud perceel fijnspar met veel verjonging op 14 juni.

BOSUIL, N=0

Er werden geen nachtbezoeken gebracht en derhalve geen territoriumindicatieve waarnemingen gedaan. Wel werden in een oud perceel *Abies grandis* in het noorden van proefvlak 1 braakballen en een vers veertje aangetroffen. In dit perceel zijn veel gaten van Zwarte Specht aanwezig, en het is aannemelijk dat er een Bosuil huist.

GROENE SPECHT, N=1

De soort werd alleen aangetroffen in proefvlak 1. Hier werd tijdens drie rondes een roepende specht gehoord in de buurt van een oude, door het productiebos lopende houtwal met zomereik. In de eiken zaten vele oude hopen van Groene- en Grote Bonte Specht en het is aannemelijk dat er is gebroed.

ZWARTE SPECHT, N=2

Op veel plekken zijn Zwarte Spechten gehoord, maar bij de interpretatie is vooral gelet op nesten. Een nieuwgebouwd nest zat langs de uiterste rand van proefvlak 2. Het nest zat in een beuk en gezien de vervuiling van de rand in de loop van de broedperiode, zijn er jongen grootgebracht. In proefvlak 4 zitten twee holenclusters, waar uitsluitende waarnemingen zijn gedaan. De twee vermoedelijke nestholten zaten in beuk en *Abies grandis*. Een van deze waarschijnlijke nesten is niet meegeteld bij de gebruikte clustercriteria.

BOOMLEEUWERIK, N=3

De drie territoria zaten op de heide en kapvlaktes in deelgebied 1. Vijf territoria zaten op akkers, grenzend aan de boswachterij.

GRAUWE VLIEGENVANGER, N=11

Grauwe Vliegenvangers kwamen voor in bossen met open plekjes en langs bosranden. In gesloten bos ontbrak de soort hoegenaamd, vandaar ook het ontbreken van de soort in deelgebied 2.

MATKOP, N=38

Matkoppen zijn tamelijk algemeen in Boswachterij

Sleenerzand, waarschijnlijk als gevolg van de sterke verjonging. Matkoppen houden namelijk niet van oud, open bos.

WIELEWAAL, N=1

Het enige territorium zat in het proefvlak met de meeste heide. Heide lijkt tegenwoordig een geliefd habitat voor Wielewalen in Drenthe. De oude loofbossen waar ze vroeger voorkwamen zijn meest verlaten. Een voorkeur voor heide werd ook vastgesteld in ZW-Drenthe, waar de soort momenteel floreert (med. Arend van Dijk).

ZWARTE KRAAI, N=0

Zwarte Kraaien zijn zeldzaam in Drentse Boswachterijen, in Boswachterij Sleenerzand dermate zeldzaam dat geen territoria in de proefvlakken werden vastgesteld. Afwezigheid van Zwarte Kraaien kan gevolgen hebben voor soorten die afhankelijk zijn van zijn nesten, als Boomvalk en Ransuil.

SPREEUW, N=13

Spreeuwen zijn bijzonder schaars geworden in de Drentse bossen. In deelgebied 1 werden verrassend veel nesten aangetroffen in de oude eiken rond het natuurkampeerterrein.

SIJS, N=2

Een territorium is opgevoerd aan de hand van een zeurende vogel in een perceel fijnspar op 24 mei. Dergelijk gedrag wordt vertoond door vrouwtjes met jongen. Het andere territorium in deelgebied 4 op basis van een zingende vogel op 7 mei, eveneens in een perceel fijnspar.

KNEU, N=1

Kneuen werden alleen waargenomen in deelgebied 3, alwaar een paartje geïnteresseerd was in een paar jeneverbessen op een heideveldje.

BARMSIJS, N=1

Het territorium is gebaseerd op een zingende vogel op 7 mei in jeneverbesstruweel in deelgebied 4. De vogel kon niet met zekerheid worden gedetermineerd als Kleine- dan wel Grote Barmsijs.

KRUISBEK, N=4

Tijdens vrijwel iedere ronde werden zingende of alarmerende Kruisbekken gehoord in deelgebied 4 en tweemaal in deelgebied 3. Paren met pas uitgevlogen jongen (werden gevoerd door ouders) werden gezien in deelgebied 4 op 7 mei en 14 juni. Hoewel beide locaties vlak bij elkaar lagen, is door het tijdsinterval uitgesloten dat het om dezelfde vogels ging.

5. Evaluatie

Boswachterij Sleenerzand maakt onderdeel uit van de boswachterijen op het Drents Plateau. Vanwege de aanwezigheid van vennen vormen deze boswachterijen, met de aangrenzende heidevelden landelijk een belangrijk gebied voor soorten als Dodaars en Wintertaling (niet vastgesteld in de proefvlakken). De boswachterijen tezamen zijn landelijk belangrijk voor soorten die grote oppervlaktes bos nodig hebben om in te broeden of te foerageren als Wespendief, Havik (die recentelijk uit veel kleine bossen in het open land verdween) en Zwarte Specht. Ook zijn

de Drentse boswachterijen belangrijk voor enkele typische naaldhoutsoorten als Sijs, Kruisbek, en Ruigpootuil (in het afgelopen decennium in Boswachterij Grolloo, Schoonloo, Gieten en Borger). Vanwege het verdwijnen uit andere bossen in Nederland, zijn de Drentse boswachterijen in toenemende mate belangrijk voor Matkop.

Vanwege de grote overeenkomst met omringende boswachterijen, kent Sleenerzand geen speciaal regionaal belang. Lokaal is de boswachterij van belang voor alle soorten van bossen en heidevelden.

Perceeltje Abies grandis met veel zwarte spechtenholen in deelgebied 4. Met name de aanwezigheid van oudere opstanden met exoten geven de Drentse boswachterijen een landelijke betekenis (14 juni 2013, Willem van Manen).

Literatuur

VAN BEUSEKOM R., HUIGEN P., HUSTINGS F., DE PATER K. & THISSEN J. (RED.) 2005. Rode Lijst van de Nederlandse broedvogels. Tirion Uitgevers B.V., Baarn.

VAN DIJK A.J. & BOELE A. 2011. Handleiding SOVON Broedvogelonderzoek. SOVON Vogelonderzoek Nederland, Nijmegen.

HUSTINGS, M.F.H., KWAK R.G.M., OPDAM P.F.M., RELJNEN M.J.S.M. (RED.) 1985. Vogelinventarisatie. Achtergronden, richtlijnen en verslaglegging. Pudoc, Wageningen, Nederlandse Vereniging tot bescherming van vogels, Zeist. Uitgave onder verantwoordelijkheid van het Rijksinstituut voor Natuurbeheer.

OTTENS H.J. 2001. Broedvogels van Boswachterij Boswachterij Sleenerzand in 2001. SOVON-inventarisatierapport 2001/24. SOVON Vogelonderzoek Nederland, Beek-Ubbergen.

DE RODER F.E. & BIJLSMA R.G. 1984. Broedvogelinventarisatie zuidelijk Oost-Drenthe 1984. Rapport P.P.D. Drenthe, Assen.

Bijlagen

Bijlage 1. Interpretatiecriteria

Bijlage 2. Verspreidingskaarten

Bijlage 3. Vastgestelde aantallen in 1984 (De Roder & Bijlsma 1984), 2001 (Ottens 2001) en 2013

Bijlage 4. Landelijke broedvogeltrends

Bijlage 1. Interpretatiecriteria

Grenzen waartussen waarnemingen waarschijnlijk betrekking hebben op broedvogels;

Aantal waarnemingen dat is vereist tussen de datumgrenzen;

Aantal waarnemingen dat is vereist in hele periode;

Afstand waarbinnen twee waarnemingen die niet tijdens hetzelfde bezoek zijn gedaan, worden beschouwd als van hetzelfde territorium. In geval van meer dan twee waarnemingen is voor de grootte van een territorium maximaal 1,5 maal de fusie-afstand aangehouden.

Soort	1a	1b	2	3	4	Soort	1a	1b	2	3	4
Grauwe Gans	24-2	15-4	1	1	2500	Grasmus	20-4	10-7	1	1	300
Nijlgans	10-3	15-5	1	2	2500	Tuinfluitier	25-4	20-7	1	1	300
Kuifeend	10-5	30-6	1	1	1000	Zwartkop	10-4	20-7	1	1	300
Wilde Eend	27-3	10-5	1	1	1000	Boomklever	10-2	31-5	1	1	300
Dodaars	5-4	10-7	1	1	500	Boomkruiper	27-1	20-6	1	1	300
Havik	27-1	15-7	1	2	1000	Winterkoning	27-1	20-7	1	1	300
Sperwer	24-2	15-7	1	2	500	Spreeuw	27-3	31-5	1	1	300
Buizerd	27-1	15-7	1	2	1000	Merel	24-2	15-7	1	1	300
Waterhoen	15-4	15-6	1	1	300	Zanglijster	15-4	30-6	1	1	300
Houtsnip	10-3	20-7	1	1	1000	Grote Lijster	24-2	31-5	1	1	500
Holenduif	24-2	31-7	1	1	500	Grauwe Vliegenvan- ger	10-5	10-8	1	1	300
Houtduif	15-4	31-7	1	1	300	Roodborst	25-4	30-6	1	1	300
Turkse Tortel	10-3	20-8	1	1	300	Gekraagde Rood- staart	25-4	30-6	1	1	300
Zomertortel	25-4	20-7	1	1	300	Bonte Vliegenvanger	15-4	15-6	1	1	300
Bosuil	6-1	10-7	1	1	500	Heggenmus	5-3	10-7	1	1	300
Groene Specht	24-2	31-5	1	1	1000	Huisemus	5-3	20-6	1	1	300
Zwarte Specht	10-3	20-6	2	2	1000	Ringmus	27-3	15-6	1	1	300
Grote Bonte Specht	24-2	30-6	1	1	300	Witte Kwikstaart	27-3	10-7	1	2	300
Kleine Bonte Specht	27-1	20-6	1	1	500	Boompieper	10-4	10-7	1	1	300
Wielewaal	5-5	15-7	1	1	500	Vink	15-4	20-7	1	1	300
Gaai	27-3	10-7	1	1	500	Groenling	10-4	20-6	1	1	300
Goudhaan	5-4	30-6	1	1	300	Putter	27-3	15-7	1	1	300
Vuurgoudhaan	25-4	30-6	1	1	300	Sijs	15-4	15-6	1	1	300
Pimpelmees	10-3	30-6	1	1	300	Kneu	20-4	20-7	1	1	500
Koolmees	10-3	30-6	1	1	300	Barmsijs (Grote of Kleine)	5-5	31-7	1	1	500
Kuifmees	24-2	15-6	1	1	300	Kruisbek	6-1	15-5	1	1	500
Zwarte Mees	10-3	30-6	1	1	300	Goudvink	27-3	31-7	1	1	500
Matkop	27-1	30-6	1	1	500	Appelvink	10-3	20-6	1	1	300
Boomleeuwerik	10-3	20-6	1	1	500	Geelgors	27-3	20-7	1	1	300
Staartmees	24-2	31-5	1	1	500	Rietgors	10-4	30-6	1	1	300
Tjiftjaf	5-4	20-7	1	1	300						
Fitis	10-4	30-6	1	1	300						

Uit deze PDF zijn de stippenkaarten verwijderd. Voor aanvullende gegevens kunt u contact opnemen met Petra Verburg (petra.verburg@sovon.nl)

Bijlage 3.

Vastgestelde aantallen in 1984 (De Roder & Bijlsma 1984), 2001 (Ottens 2001) en 2013. Ng= niet gekarteerd.

Deelgebied	1	1	1	2	2	2	3	3	3	4	4	4	Tot	Tot	Tot
Jaar	1984	2001	2013	1984	2001	2013	1984	2001	2013	1984	2001	2013	1984	2001	2013
Dodaars	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	3	1	0	3	1
Wintertaling	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	0	1	2	0
Wilde Eend	ng	ng	6	ng	ng	0	ng	ng	0	ng	ng	1	ng	ng	7
Wespendief	0	1	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	1	1	0
Havik	1	0	1	0	0	0	1	1	0	3	0	0	5	1	1
Sperwer	1	0	1	0	1	1	1	0	0	2	1	0	4	2	2
Buizerd	2	2	1	0	0	0	1	3	0	4	2	0	7	7	1
Torenvalk	1	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	2	0	0
Boomvalk	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0
Waterhoen	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	1	2	0	1
Houtsnip	0	3	ng	0	0	ng	0	2	1	0	1	ng	0	6	1
Holenduif	3	0	1	1	0	0	0	0	0	11	5	3	15	5	4
Houtduif	ng	ng	18	ng	ng	14	ng	ng	9	ng	ng	19	ng	ng	60
Turkse Tortel	ng	ng	0	ng	ng	2	ng	ng	0	ng	ng	0	ng	ng	2
Zomertortel	7	2	0	3	0	0	2	2	0	4	0	0	16	4	0
koekoek	1	1	0	0	0	0	1	0	0	4	1	0	6	2	0
bosuil	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	1	0	0
ransuil	2	0	0	0	0	0	2	0	0	2	1	0	6	1	0
Kuifeend	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	1	0
Kwartel	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	1	0
Watersnip	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0
Nachtzwaluw	0	1	ng	0	0	ng	0	0	ng	0	0	ng	0	1	ng
Spotvogel	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	1	0
Braamsluiper	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	1	0
Groene Specht	0	1	1	2	0	0	0	0	0	0	1	0	2	2	1
Zwarte Specht	2	1	0	1	0	0	1	1	1	2	1	1	6	3	2
Gr Bonte Specht	10	10	15	4	11	9	4	12	11	15	19	21	33	52	56
Kl Bonte Specht	1	2	1	0	1	0	0	0	0	2	2	1	3	5	2
Boomleeuwerik	2	2	3	0	0	0	0	0	0	2	0	0	4	2	3
Boompieper	24	17	13	6	1	2	11	5	7	27	12	11	68	35	33
Graspieper	2	3	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	3	0
Witte Kwikstaart	ng	ng	1	ng	ng	0	ng	ng	0	ng	ng	1	ng	ng	2
Winterkoning	ng	ng	29	ng	ng	20	ng	ng	16	ng	ng	28	ng	ng	93
Heggenmus	ng	5	2	ng	3	1	ng	3	4	ng	3	2	ng	14	9
Roodborst	ng	ng	40	ng	ng	24	ng	ng	24	ng	ng	49	ng	ng	137
Gekr Roodstaart	ng	5	7	ng	1	0	ng	3	2	ng	3	4	ng	12	13
paapje	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0
Merel	ng	ng	32	ng	ng	31	ng	ng	13	ng	ng	20	ng	ng	96
kramsvogel	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0
Zanglijster	ng	14	15	ng	11	6	ng	11	19	ng	18	10	ng	54	50
Grote Lijster	8	4	5	6	1	0	4	3	2	8	3	1	26	11	8
braamsluiper	4	4	0	0	0	0	4	0	0	4	0	0	12	4	0
Grasmus	4	4	1	0	0	0	4	0	1	4	0	0	12	4	2
Zwartkop	ng	19	26	ng	16	15	ng	10	15	ng	14	39	ng	59	95

Deelgebied	1	1	1	2	2	2	3	3	3	4	4	4	Tot	Tot	Tot
Jaar	1984	2001	2013	1984	2001	2013	1984	2001	2013	1984	2001	2013	1984	2001	2013
fluitier	0	0	0	0	0	0	0	0	0	5	0	0	5	0	0
Tjiftjaf	ng	ng	24	ng	ng	16	ng	ng	19	ng	ng	33	ng	ng	92
Fitis	ng	ng	24	ng	ng	6	ng	ng	13	ng	ng	28	ng	ng	71
Goudhaan	ng	ng	11	ng	ng	13	ng	ng	11	ng	ng	27	ng	ng	62
Vuurgoudhaan	0	1	2	1	1	0	1	2	2	5	5	4	7	9	8
Gr Vliegenvanger	5	6	4	1	0	0	2	2	3	9	0	4	17	8	11
B Vliegenvanger	ng	2	7	ng	3	5	ng	5	6	ng	2	15	ng	12	33
Staartmees	ng	6	4	ng	3	2	ng	2	2	ng	7	12	ng	18	20
glanskop	0	0	0	2	1	0	0	0	0	2	0	0	4	1	0
Matkop	ng	13	11	ng	6	5	ng	6	7	ng	7	15	ng	32	38
Kuifmees	7	ng	5	0	ng	4	5	ng	5	29	ng	14	41	ng	28
Zwarte Mees	ng	ng	16	ng	ng	12	ng	ng	10	ng	ng	38	ng	ng	76
Pimpelmees	ng	ng	23	ng	ng	38	ng	ng	10	ng	ng	20	ng	ng	91
Koolmees	ng	ng	41	ng	ng	33	ng	ng	15	ng	ng	32	ng	ng	121
Boomklever	0	5	15	0	5	10	0	0	5	0	2	15	0	12	45
Boomkruiper	20	16	14	7	9	8	5	5	11	28	15	23	60	45	56
Wielewaal	0	0	1	0	0	0	0	0	0	1	0	0	1	0	1
Gaai	ng	ng	8	ng	ng	6	ng	ng	4	ng	ng	10	ng	ng	28
Spreeuw	ng	ng	9	ng	ng	3	ng	ng	1	ng	ng	0	ng	ng	13
Vink	ng	ng	62	ng	ng	35	ng	ng	40	ng	ng	101	ng	ng	238
Groenling	ng	2	1	ng	1	5	ng	0	2	ng	2	3	ng	5	11
Putter	0	0	0	0	0	0	0	0	2	0	0	0	0	0	2
Sijs	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	1	1	0	1	2
Kneu	ng	0	0	ng	0	0	ng	0	1	ng	0	0	ng	0	1
Barmsijs	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	0	1	2	0	1
Kruisbek	4	0	0	4	0	0	1	1	1	12	2	3	21	3	4
Goudvink	14	10	6	6	2	3	6	2	3	33	2	7	59	16	19
Appelvink	3	6	11	0	6	10	0	3	3	1	8	13	4	23	37
Geelgors	1	1	8	0	0	0	1	1	2	0	0	0	2	2	10
Rietgors	3	5	2	0	0	0	0	0	0	1	1	1	4	6	3

Bijlage 4. Landelijke broedvogeltrends

Landelijke broedvogeltrends van soorten in Boswachterij Sleenerzand, waarvan uit tenminste twee jaren gegevens voorhanden zijn. De trends beslaan de periode 1990-2012, het eerste jaar is gesteld op 100.

Kuifeend		Boomleeuwerik	
Wintertaling		Staartmees	
Kwartel		Fluiter	
Dodaars		Braamsluiper	
Havik		Grasmus	
Sperwer		Zwartkop	
Buizerd		Spotvogel	
Torenavalk		Boomklever	
Boomvalk		Boomkruiper	
Waterhoen		Zanglijster	
Watersnip		Grote Lijster	
Holenduif		Grauwe Vliegenvanger	
Zomertortel		Gekraagde Roodstaart	
Koekoek		Paapje	
Bosuil		Bonte Vliegenvanger	
Ransuil		Heggenmus	
Nachtzwaluw		Boompieper	
Groene Specht		Graspieper	
Zwarte Specht		Groenling	
Grote Bonte Specht		Putter	
Kleine Bonte Specht		Sijs	
Wielewaal		Kneu	
Vuurgoudhaan		Kruisbek	
Kuifmees		Goudvink	
Matkop		Appelvink	
Glanskop		Geelgors	
		Rietgors	

Sovon Vogelonderzoek Nederland

Postbus 6521
6503 GA Nijmegen
Toernooiveld 1
6525 ED Nijmegen
T (024) 7 410 410

E info@sovon.nl
I www.sovon.nl

